

Çevre Sağlığı ve İklim Değişikliği için Sosyal Davranışsal Değişim

**Afetlerde Çevre Sağlığı
Hizmetleri Konusu Üzerine
Eğitim**

UNICEF ve Sağlık Bakanlığı

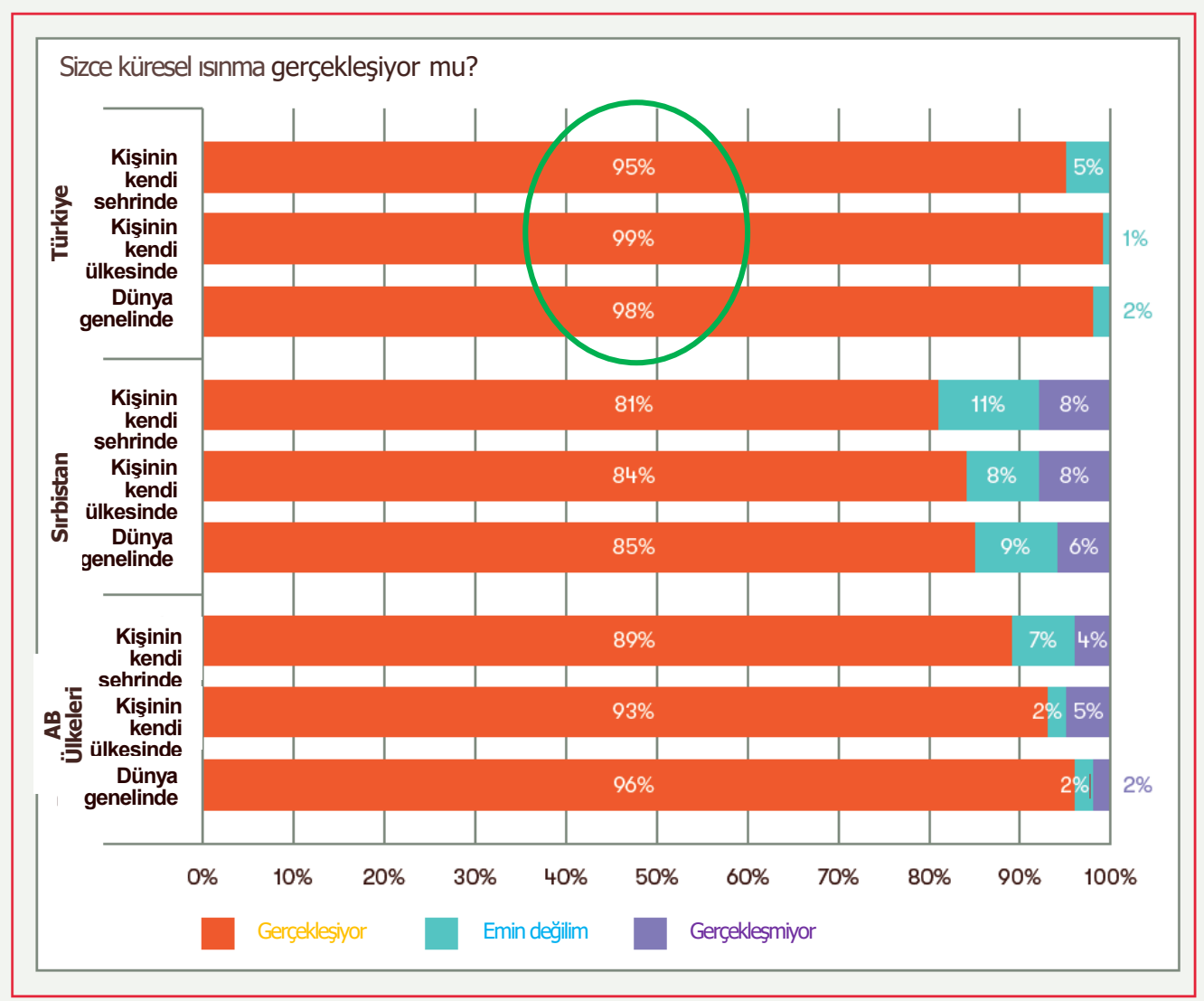
**UNICEF Türkiye, Sosyal ve
Davranışsal Değişim Bölümü**

Ankara, Türkiye : 15-16 Şubat 2024

İklim Değişikliği Algısı

Türkiye, Sırbistan ve Avrupa Bağlamının Anlaşılması

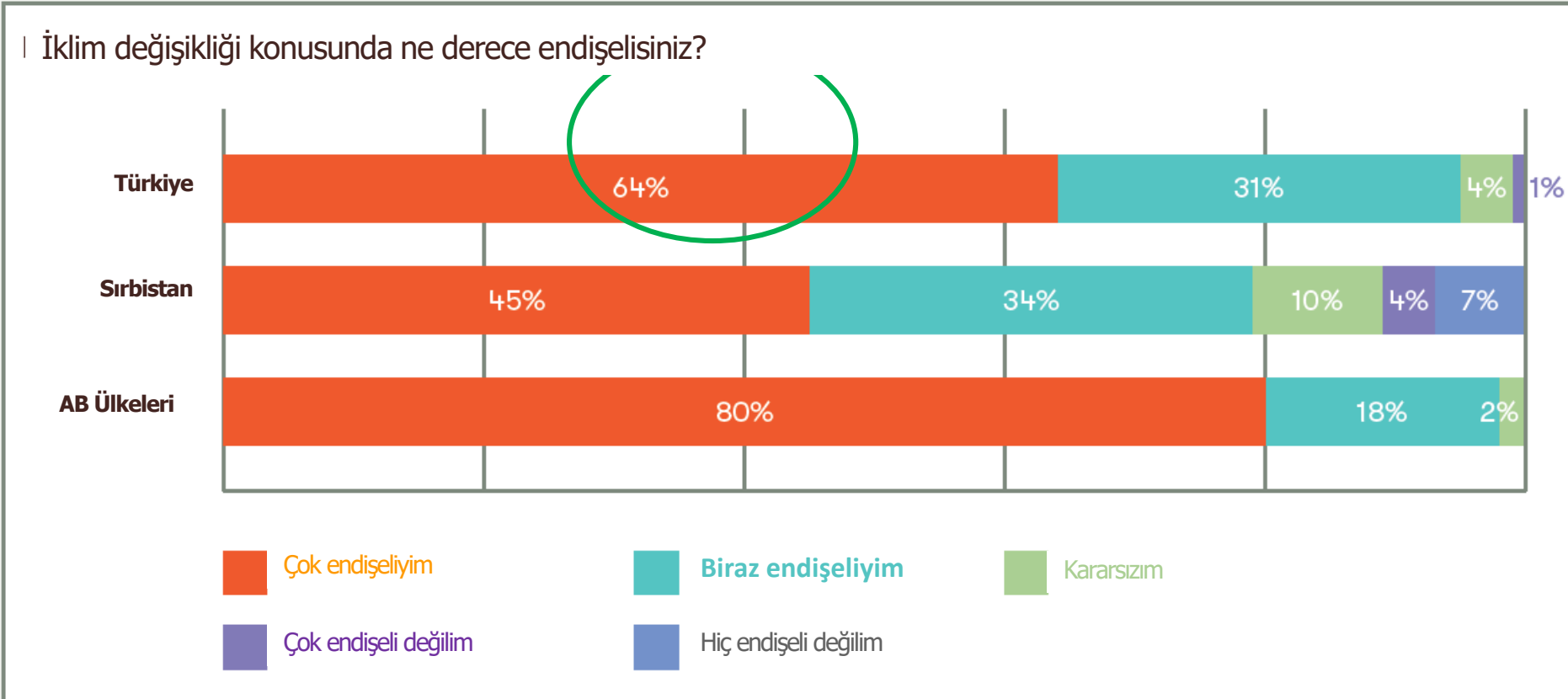
Küresel Isınma Gerçek mi?

Sağlık
çalışanlarını
%90'ından
fazlası küresel
ısınmanın
yaşandığı
konusunda
hemfikir.

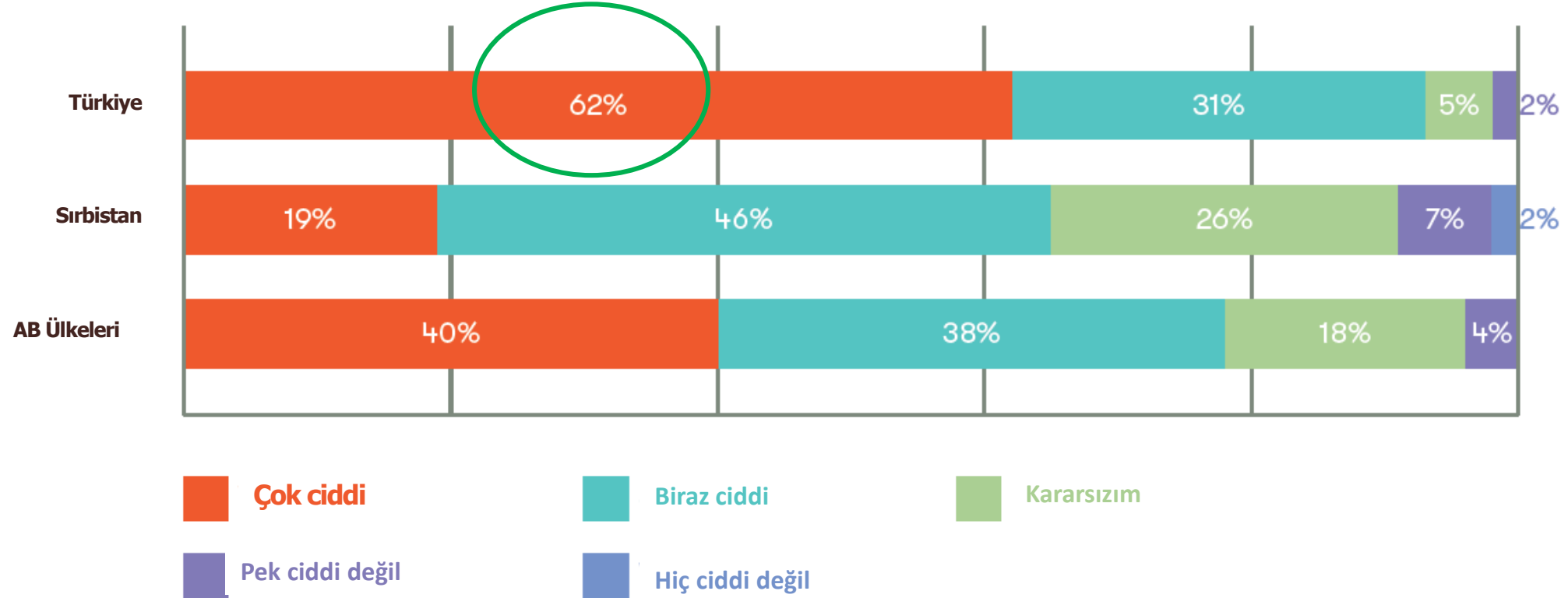
İklim Değişikliği ve Sağlığa Yönelik Tehditlere İlişkin Endişeler

Türkiye ve AB ülkelerinden katılımcıların çoğu, sırasıyla %64 ve %80 oranlarında iklim değişikliği konusunda yüksek düzeyde endişe gösterirken, Sırbistan'da ise sağlık sektörü için duyulan endişe daha azdır ve sadece Sırp katılımcıların yalnızca %45'i bu konu hakkında endişeli olduklarını ifade etmiştir.

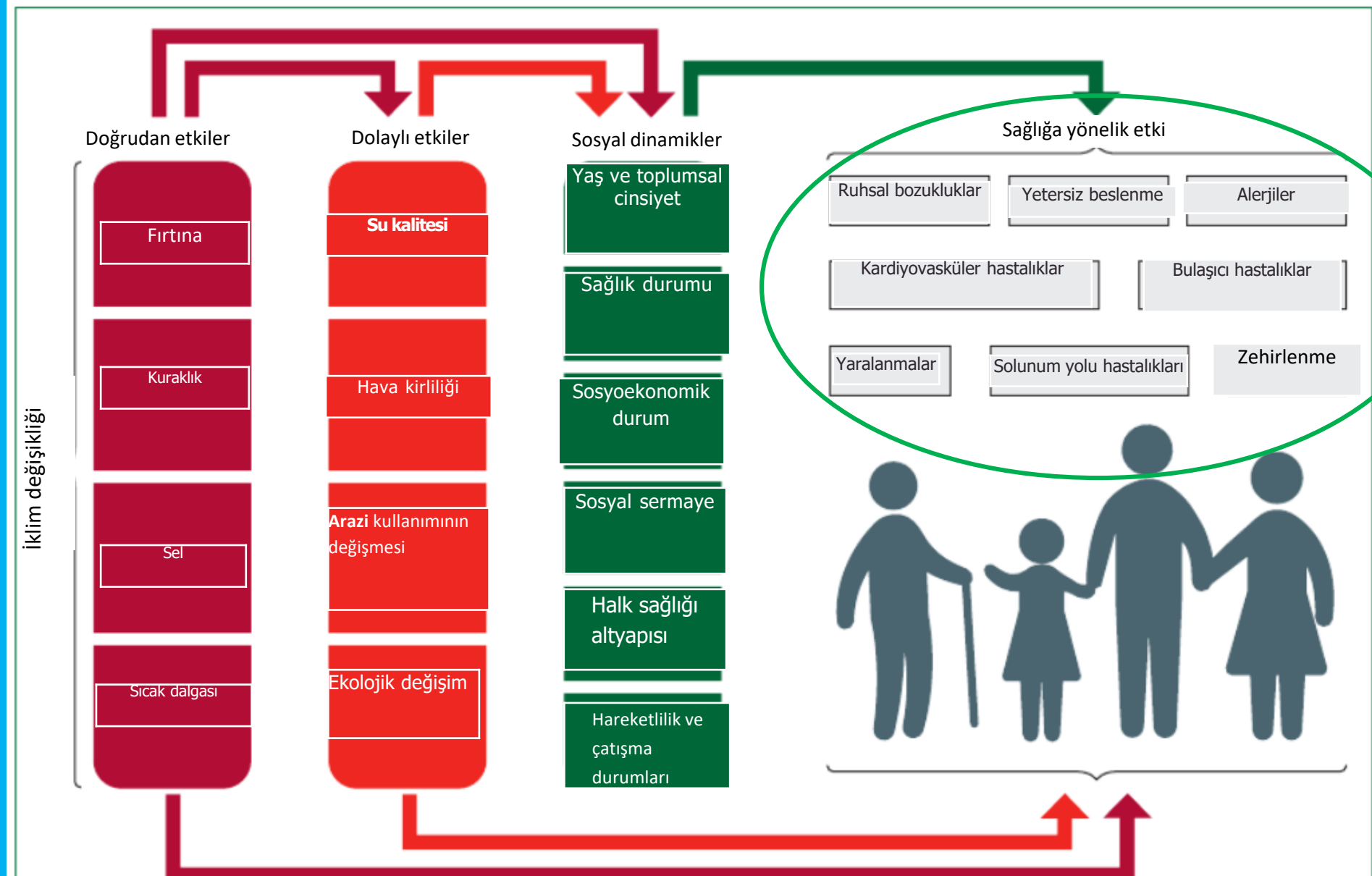
Küresel Isınma Sebebiyle Ortaya Çıkan Sağlığa Yönelik Tehditlerin Ciddiyeti

Küresel ısınma, siz, aileniz ve arkadaşlarınızın sağlığı için ne derece bir ciddiye teşkil eder?

İklim Değişikliğinin Sağlık ve İy Olma Hâli Üzerinde Doğrudan ve Dolaylı Etkileri

Doğrudan ve Dolaylı Etkiler

İklim Değişikliğinin Çocuklara Olan Etkisi

1 milyondan fazla

5 yaş altındaki çocuk, her yıl sağlıksız çevre sebebiyle hayatını kaybetmektedir.

556 milyon çocuk

İklim değişikliğiyle ilişkili küresel hastalık yükünün yaklaşık yüzde 90'ı 5 yaşın altındaki çocuklar tarafından taşınmaktadır.

Sağlıklı Çevreler Sağlıklı Çocuklar Yetiştirir

Hava kirliliği

**Her gün 1.000
yenidoğan hayatını
kaybediyor.**

Açık alandaki hava kirliliği ve kapalı alandaki hava kirliliğinin birleşik etkileri yılda 7 milyon prematüre ölümle ilişkilendirilmektedir.

Aşırı sıcaklar

820

Milyon çocuk sıcaklık dalgalarına maruz kalmaktadır.

Kurşun

zehirlenmesi

**Dünya genelinde her
3 çocuktan 1'inin**
kanında tehlikeli düzeyde kurşuna rastlanmaktadır.

Güvenli olmayan sağlık tesisleri

1 milyar insan

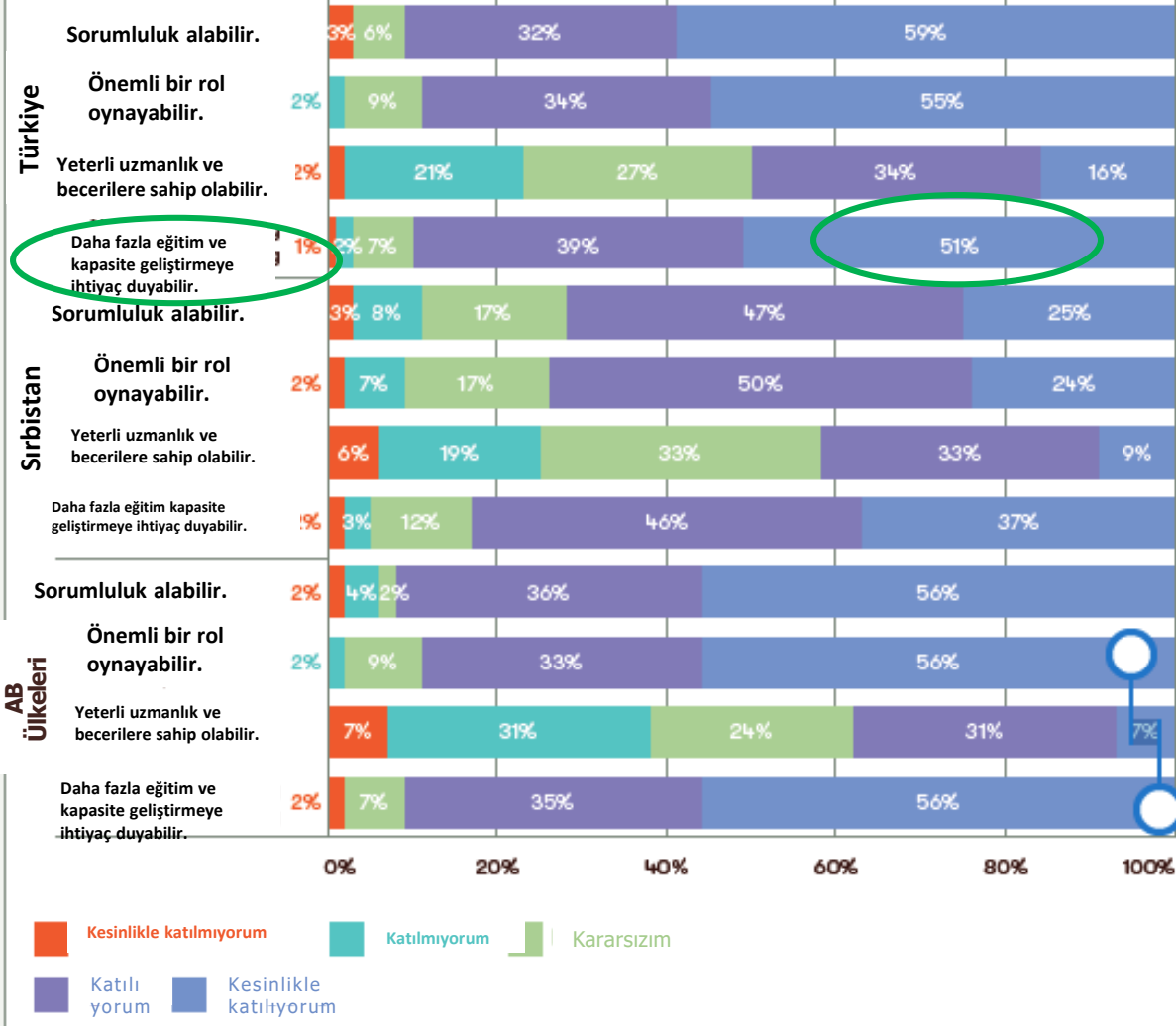
güvenilir elektrik, su, sanitasyon veya atık bertaraf hizmetleri olmayan sağlık tesislerini kullanmaktadır.

Hangi Müdahaleler Önemlidir?

Türkiye'de sağlık ve çevre okuryazarlığının durumu

	Göçmen Öğrenciler		Göçmen Olmayan Öğrenciler		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Sağlık Okuryazarlığı						
Zayıf Düzeyde Sağlık Okuryazarlığı	51	13.0	352	75.1	403	46.9
Sorunlu/Sınırlı Sağlık Okuryazarlığı	184	47.1	79	16.8	263	30.6
Yeterli Düzeyde Sağlık Okuryazarlığı	151	38.6	37	7.9	188	21.9
Çok İyi Düzeyde Sağlık Okuryazarlığı	5	1.3	1	.2	6	0.7
Çevre Okuryazarlığı						
Düşük Düzeyde Çevres Okuryazarlığı	5	1.3	3	.6	8	0.9
Orta Düzeyde Çevre Okuryazarlığı	225	57.5	104	22.2	329	38.3
Yüksek ve Çok Yüksek Düzeyde Çevre Okuryazarlığı	161	41.2	362	77.2	523	60.8

İklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkilerinin ele alınmasında meslek alanınızdaki kişiler şunları yapabilir:

Türkiye'de insanların **%51**'i iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkilerinin ele alınması için daha fazla eğitim ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin yapılması gerektiği fikrine kesinlikle katılıyor!

Çevre Sağlığı ve İklim Değişikliğini Ele Almada Sosyal Davranışsal Değişim Yaklaşımı

Tüm bu düzeyler davranışsal bilimlerin uygulanmasını

gerektirir.

İletişim kampanyaları

Kanıt üretimi ve değerlendirilmesi

Kapasite Geliştirme

Hizmet Sunumu ve Teşviki

Topluluk Katılımı

Topluluk paydaşları , gönüllüler, fikir liderleri ve gençlerle yapılan faaliyetler

Olumlu davranışların benimsenmesinin desteklenmesi için ev ziyaretleri ve bire bir görüşme oturumları

Politika, toplum ve çevre

Hayatlarımızı yöneten yasalar, normlar ve koşullar

Kurumlar ve hizmetler

Etkileşimde olduğumuz kuruluşlar, bize sunulan hizmetler ve bunlarla ilgili deneyimlerimiz

Topluluk

Benzer bir coğrafi alanda yaşayan veya bizimle benzer özellik ve ilgi alanlarını paylaşan kişilerin olduğu sosyal gruplarımız

Aile ve arkadaşlar

Düzenli bir şekilde etkileşime geçilen kişiler

Bireysel

Kendi bilişsel deneyimimiz ve algılarımız

Sosyal Davranışsal Değişim şunlara odaklanır:

- İnsanlar yaptıkları şeyi **neden** yaparlar?
- İnsanların çevreleri davranışlarını **nasıl** şekillendirir?
- Değişimi desteklemek üzere gerekli olan başlıca sosyal dönüşüm faktörleri **nelerdir**?
- Değişimi desteklemek için bu faktörleri **nasıl** etkileyebiliriz?

SDD neler yapabilir?

- Davranışları anlamak ve teşvik etmek için **değerlendirme yapabilir** ve önleyici mesajlar hazırlayabilir.
- Çevre koruma davranışı içeriğini mevcut yaşam becerileri eğitim faaliyetlerine **uyarlayabilir ve entegre edebilir**
- **İletişim kampanyaları düzenleyebilir**: su ve enerji tasarrufu; su kalitesi ve depolama, sağlık üzerindeki etkileri - ruh sağlığı bozuklukları, kardiyovasküler hastalıklar, yetersiz beslenme, bulaşıcı hastalıklar vb.
- İklim değişikliği dayanıklılığı davranışlarını teşvik etmek için **Özel Sektör Ortaklıklarından yararlanabilir**.
- Önleyici davranışların ele alınması için toplulukları, aileleri ve bireyleri **harekete geçirebilir**.

Sunumda kullanılan bilgilere dair kaynakça

- Watts, Nick ve Adger, W. ve Agnolucci, Paolo ve Blackstock, Jason ve Byass, Prof ve Cai, Wenjia ve Chaytor, Sarah ve Colbourn, Tim ve Collins, M. ve Cooper, Adam ve Cox, Peter ve Depledge, Joanna ve Drummond, Paul ve Ekins, Prof ve Galaz, Victor ve Grace, Delia ve Graham, Prof ve Grubb, Michael ve Haines, Andy ve Costello, Anthony. (2015). Health and climate change: Policy response to protect public health. The Lancet. 386. 10.1016/S0140-6736(15)60854-6. [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(15\)60854-6/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(15)60854-6/fulltext)
- Gökçay, G. ve Çevirme, A. "Göçmen Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Sağlık ve Çevre Okuryazarlık Düzeyleri ve İlişkili Faktörler" Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi 7(3), Kasım 2022: 757-778. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jsbs/article/1125651>
- Serker M. vd. (2020), Türkiye'de İklim Değişikliği ve Halk Sağlığı, Türkiye Bilimler Akademisi, TÜBA Raporu No: 38
- DSÖ ve UNFCCC, Sağlık ve İklim Değişikliği Ülke Profili: Türkiye; <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-HEP-ECH-CCH-22.01.05>
- Avrupa Birliği, Health Environment and Climate Network, Türkiye ve Kocaeli Üniversitesi, Briefing on Awareness and engagement of the health sector on climate change, with a focus on Turkey; https://www.env-health.org/wp-content/uploads/2023/11/Anket_BilgiNotu_ENG_01.08.23.pdf
- UNICEF, Sosyal ve Davranışsal Değişim, <https://www.sbcguidance.org/>
- UNICEF, Climate change and environment: A livable planet for every child, <https://www.unicef.org/environment-and-climate-change>
- UNICEF, The climate-changed child: Çocukların İklim Riski Endeksi Eki, 2023; <https://www.unicef.org/reports/climate-changed-child>
- Ece Toksabay, Adolfo Arranz, Jitesh Chowdhury, Sudev Kiyada and Simon Scarr 2023, Türkiye'nin Zehirli Tozu: Modern zamanların en ölümcül depremleri bir nesil için sağlık felaketine yol açmış olabilir, <https://www.reuters.com/graphics/TURKEY-QUAKE/TOXINS/zvnbmyrzvl/>
- <https://www.ceh.unicef.org/>

Teşekkürler